PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU 20.06.13

Yn bresennol: Y Cynghorwyr: Huw Edwards, Alan Jones Evans, Elin Walker Jones, Linda Ann Wyn Jones, Eryl Jones-Williams, Beth Lawton, Dewi Owen, Peter Read, Liz Saville Roberts, Dyfrig L. Siencyn, Ann Williams, Eirwyn Williams, Elfed Williams a Hefin Williams.

Sylwedydd: Y Cynghorydd Annwen Davies

Hefyd yn Bresennol: Morwena Edwards, Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol, Dafydd Owen (Rheolwr Comisiynu), Ann Lloyd Jones (Uwch Reolwr Gwasanaethau Oedolion), Marian Parry Hughes (Uwch Reolwr Gwasanaethau Plant), Gareth James (Rheolwr Cefnogi Aelodau a Chraffu) a Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Alwyn Gruffydd, Chris Hughes, Llywarch Bowen Jones, Robert Townsend (Yr Eglwys yng Nghymru) a Siôn Amlyn (Undeb Athrawon).

1. ETHOL CADEIRYDD

PENDERFYNWYD: Ail-ethol y Cynghorydd Dyfrig Siencyn yn Gadeirydd y pwyllgor hwn am 2013/14.

2. ETHOL IS-GADEIRYDD

PENDERFYNWYD: Ail-ethol y Cynghorydd Peter Read yn Is-gadeirydd y pwyllgor hwn am 2013/14.

3. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

(a) Estynnodd y Cadeirydd groeso i:

(i) Miss Glesni Williams sy'n dilyn cwrs Cymdeithaseg a Pholisi Cymdeithasol ym Mhrifysgol Bangor a oedd ar brofiad gwaith yn Adran Strategol a Gwella'r Cyngor.

(ii) Mr Mark Roberts o Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) - ar gyfer Eitem 10 ar y Rhaglen.

(b) Cyfeiriodd Aelod at anhwylder y Cynghorydd Alwyn Gruffydd a dymunwyd adferiad llwyr a buan iddo.

4. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

5. COFNODION

5.1 Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 11 Ebrill 2013 fel rhai cywir:

5.2 Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â diweddaru'r contractau i gynnwys cymal ynglŷn â dewis iaith unigolion sydd yn derbyn gwasanaeth gofal cartref, sicrhawyd y byddai'r cytundebau newydd y gweithwyr yn cynnwys y cymal ieithyddol.

6. YMCHWILIAD CRAFFU – GOFAL CARTREF

Cyflwynwyd adroddiad yr Aelod Cabinet Gofal ynglŷn â'r posibilrwydd o sefydlu Ymchwiliad Craffu ym meysydd Gofal Cartref a Gofal Dydd.

Tynnodd yr Aelod Cabinet Gofal sylw at Gynllun Comisiynu Pobl Hŷn 2011-2016 sydd yn cynnwys:

- Dadansoddiad o anghenion pobl hŷn Gwynedd, o ran natur gwasanaethau a niferoedd
- Gweledigaeth sy'n amlinellu sut rydym eisiau gweld yr anghenion hyn yn cael eu diwallu
- Darlun o'r gwasanaethau oedd yn cael eu darparu yn fewnol neu eu prynu gan y Cyngor ar gychwyn oes y cynllun, ac a fwriedir eu darparu / prynu dros gyfnod o 5 mlynedd
- Crynodeb o'r gyllideb ar gyfer prynu gwasanaethau, a dadansoddiad o'r rhaniad cyllideb rhwng gwahanol fathau o wasanaethau dros gyfnod o 5 mlynedd

Esboniodd y Rheolwr Comisiynu mai prif egwyddorion y cynllun comisiynu, a oedd wedi ei fabwysiadu gan Fwrdd y Cyngor yn Ionawr 2012, ydoedd hybu annibyniaeth gan sicrhau'r gefnogaeth angenrheidiol er mwyn galluogi pobl i barhau i fyw gartref cyn hired â phosibl, lleihau unigrwydd ac arwahaniad cymdeithasol, canolbwyntio ar urddas mewn gofal ac ansawdd gwasanaethau, gweithio mewn partneriaeth a chydnabod rôl gofalwyr a sicrhau cefnogaeth iddynt allu parhau i ofalu. Dros y flwyddyn ddiwethaf cydweithiwyd gyda Mantell Gwynedd, Age Concern Cymru, mentrau cymdeithasol er mwyn cyfarch lleihau unigrwydd ymysg pobl hŷn. Os na wneir hyn mae pobl yn cysylltu â'r gwasanaeth ynghynt ac o safbwynt demograffi rhagdybir y bydd cynnydd aruthrol yn y boblogaeth hon yn y degawd nesaf.

Yn 2010/11 roedd y gyllideb dros £20m gyda 6,700 o bobl hŷn wedi derbyn gwasanaeth ar gost cyfartaledd o dros £3,000. O safbwynt lefel y gwasanaeth, nodwyd pa fath o wasanaethau fyddai'n cynyddu a rhagdybir dros y blynyddoedd nesaf y bydd y gyllideb yn cynyddu i £21.5m gyda 8,347 unigolyn yn derbyn gwasanaeth ond gyda'r gost cyfartaledd yn gostwng i £2,500.

Cyfeiriwyd at gynllun gweithredu'r cynllun gyda rhai ohonynt wedi ei gwireddu megis cynllun teleofal a'r gweddill angen sylw megis ail-fodelu darpariaeth gofal dydd i alluogi unigolion i fyw'n annibynnol.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol, amlygwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol:

(a) Awgrymwyd i Aelodau fynychu cyfarfodydd o Bwyllgor Pobl Hŷn Gwynedd a'r hyn a ddeillir o'r cyfarfodydd hynny ydoedd bod angen annog pobl hŷn sydd

ddim o dan ofal i gysylltu â Gwasanaethau Cymdeithasol ynghynt oherwydd gan amlaf eu bod efallai yn ceisio byw'n annibynnol yn rhy hir cyn gofyn am gymorth y gwasanaeth

(b) gofynnwyd a oedd y Gwasanaeth wedi cymryd i ystyriaeth y rhagdybiaeth ar gyfer toriadau cyllidol i wasanaethau gan y Llywodraeth yn enwedig y cynnydd mewn pobl 65+ mewn pentrefi arfordirol. Nodwyd bod Gwynedd yn sir enfawr yn ddaearyddol gyda'r gwasanaethau hyn yn gost sylweddol i'r Cyngor o'i gymharu â Siroedd De Cymru.

Mewn ymateb, cydnabyddai'r Rheolwr Comisynu bod yr uchod yn her enfawr ond bwriad y cynllun comisynu ydoedd creu llai o ddibyniaeth ar y gwasanaethau gyda mwy o bwyslais ar ofal cartref a byw'n annibynnol. Cyfeiriwyd at y cynllun galluogi sydd yn cynnig gofal cartref am 6 wythnos i bobl hyn a gwelir mewn rhai achosion nad ydynt angen gofal cartref i'w galluogi i neud pethau drostynt eu hunain ond ar y llaw arall bod rhai angen mwy o ofal. Gwelwyd dros 300 o achosion ar y cynllun yn 2011/12 gyda dros 450 flwyddyn ddiwethaf a bod y cynllun yn un ffordd o reoli'r galw ar y gyllideb. Byddent yn edrych ar y tueddiadau ac efallai y bydd angen ffordd wahanol o flaenoriaethu.

(c) bod angen mwy o gydweithio gyda'r bobl sydd yn awyddus bod yn annibynnol a chydweithio rhwng Adrannau'r Cyngor yn enwedig i gynorthwyo pobl hŷn i gwblhau ffurflenni.

(d) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â dyfodol Frondeg a'r Ganolfan Ddydd ym Maesincla, eglurodd yr Uwch Reolwr Gwasanaethau Oedolion o'r cyfarfod cychwynnol y bwriedir gweithredu cynllun gwaith a symud ymlaen i drafod gyda thrigolion a defnyddwyr ar eu dyheadau i'r dyfodol ynglŷn â'r ddau safle.

(e) Esboniwyd mewn ymateb i ymholiad ynglŷn ag oriau agor Uned Gofal Dydd ym Maesgeirchen, bod yr uned ar agor 2/3 diwrnod yr wythnos i oedolion a 2 ddiwrnod ar gyfer gwasanaeth newydd arbenigol ar y cyd gyda'r Bwrdd Iechyd sydd wedi bod yn hynod lwyddiannus gyda'r bwriad o'i ehangu drwy Wynedd.

(f) O safbwynt y berthynas rhwng y Bwrdd Iechyd a'r Gwasanaethau Cymdeithasol, nodwyd bod enghreifftiau o gydweithio da a rhai eraill ddim cystal. Fodd bynnag, hyderir y bydd y trefniant gan y Bwrdd Iechyd o benodi un Rheolwr dros Ysbyty Gwynedd yn lliniaru'r sefyllfa. Ychwanegodd y Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol bod y Rheolwr y Ysbyty yn cynnal cyfarfodydd misol er mwyn trafod a datrys problemau a thrwy hyn rhagwelir y bydd Gwasanaethau Cymdeithasol yn rhan o benderfyniadau ynghynt o fewn y broses.

(g) Gofynnwyd a fyddai modd edrych ar gytundebau gwaith y gofalwyr cartref i fedru cynnig ymestyn eu horiau i'r rhai hynny fyddai'n awyddus drwy iddynt gynorthwyo yn y cartrefi pobl hyn.

(h) Bod angen sicrhau data cyfredol ar bob achlysur.

Mewn ymateb i'r sylwadau uchod, nododd y Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol bwysigrwydd i'r Ymchwiliad Craffu sefydlu briff a fyddai'n canolbwyntio ar faterion ar wahân sef y rhan comisynu a'r her ariannol fydd yn dylanwadu hyn, ynghyd a disgwyliadau cymunedau. Gwelir yr ail ran yn canolbwyntio ar y ddarpariaeth fewnol ac allanol ac a yw'n addas i bwrpas ar gyfer y dyfodol o safbwynt hyfforddi staff yn briodol, rota staffio, iaith, a.y.b.

Penderfynwyd: (a) Sefydlu Ymchwiliad Craffu ym maes gofal i gynnwys yr aelodaeth ganlynol ac i'r Ymchwiliad ystyried ei faes llafur a llunio rhaglen waith yn y cyfarfod cyntaf:

Y Cynghorwyr: Huw Edwards
Elin Walker Jones
Eryl Jones-Williams
Linda Ann Wyn Jones
Peter Read
Ann Williams

Aelod Cabinet Gofal (Sylwedydd)

(b) Bod yr Ymchwiliad Craffu Gofal yn llunio adroddiad i gynnig argymhellion o fudd i'r Aelod Cabinet Gofal.

7. GOFAL YSBAID

Cyflwynwyd adroddiad yr Aelod Cabinet Gofal yn amlinellu prif nod Gwasanaethau Cymdeithasol wrth gomisiynu gwasanaethau ar gyfer oedolion.

Ymhelaethwyd ar ddiffiniad o ofal ysbaid a sut y darperir ysbaid ar hyn o bryd yng Ngwynedd, beth yw'r anawsterau, a beth yw'r cynlluniau ysbaid ar gyfer y dyfodol. Cyfeiriwyd at ddarpariaeth gofal adfer tymor byr ynghyd a thai gofal ychwanegol a'r math o ofal preswyl a gynigir mewn safleoedd megis Awel y Coleg, Y Bala.

Rhoddwyd cyfle i'r Aelodau graffu'r adroddiad ac amlygwyd y pwyntiau canlynol:

(a) dymuniad y Pwyllgor i wyntyllu gwendidau a'r anawsterau a brofir gan y Gwasanaeth mewn darparu gofal ysbaid.

Mewn ymateb, esboniodd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Oedolion bod y gwasanaeth yn gallu ymdopi gyda darpariaeth gofal ysbaid ar gyfer pobl gydag anghenion corfforol gan fod digon o adnoddau a dewis o fewn y sir. Profir anhawster i ddarparu gofal ysbaid i unigolion sydd gyda phroblemau cof serch datblygiad unedau arbenigol ym Maesincla, Bryn Blodau (Llan Ffestiniog) a Llys Cadfan (Tywyn). Nodwyd bod yr unedau hyn wedi gwneud gwahaniaeth enfawr i fywydau'r defnyddwyr. Nodwyd ymhellach bod angen mwy o ddarpariaeth o'r fath er mwyn cyfarch anghenion unigolion.

O safbwynt anghenion ar lefel gofal preswyl, profir problemau comisynu gofal ysbaid ar gyfer anghenion nyrsio oherwydd yr angen i gyd-gomisiynu hefo'r Bwrdd Iechyd ac wedi methu cael y Bwrdd Iechyd i gytuno yn y gorffennol. Fodd bynnag, hyderir i'r dyfodol y byddir yn gallu comisynu gwelyau ar y cyd mewn cartrefi nyrsio arbenigol.

Yng nghyd-destun anableddau dysgu, ceisir gwneud mwy o ddefnydd o unigolion sydd yn cynnig agor eu cartrefi i ddefnyddwyr a gobeithir adeiladu ar y model hwn.

(b) pryder dybryd ynglŷn â diffyg adnodd ar gyfer gofal ysbaid ym Mhen Llŷn gan fod yr adnodd agosaf i drigolion Dwyfor yn Llanberis / Llangefni. Tra'n derbyn bod 2 o welyau ym Mhlas Hafan a Phlas y Don yn Nwyfor, mynegwyd pryder os yw'r gwelyau hyn yn cael defnydd am gyfnodau hwy na phythefnos golygai nad oedd y gwelyau felly ar gael i ofal ysbaid. Ategwyd gan sawl Aelod y broblem uchod a chyfeiriwyd at enghreifftiau o

anawsterau unigolion i fedru cael gofal ysbaid i'w teuluoedd ar amseroedd penodol oherwydd diffyg darpariaeth o fewn y Sir.

Mewn ymateb, esboniodd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Oedolion bod dau wely wedi ei ddynodi ar gyfer gofal ysbaid yn y ddau gartref a nodir uchod a'u bod yn cael defnydd o ychydig o ddiwrnodau hyd at bythefnos. Rhaid cofio y gall unigolion gael eu cyfeirio i'r cartrefi a'u cyflwr yn dirywio sy'n golygu arhosiad hirach. Ymddengys nad yw yn broblem i gadw 2 wely ar gyfer gofal ysbaid a chadw gwely ar gyfer unigolion sydd angen gofal yn hirach. Fodd bynnag, nodwyd os yw'r unigolion yn dioddef o broblemau cof (dementia), profir yn anodd medru cael lle arbenigol.

(c) Deallir na fydd pobl hŷn yn gallu mynd i mewn i gartref Plas Ogwen, Bethesda, o fis Gorffennaf eleni ac y byddent yn gorfod mynd i Lanberis. Mynegwyd pryder dybryd am hyn o ystyried bod teuluoedd yn gorfod teithio hyd at 3 awr yno ac yn ôl i ymweld â'u hanwyliaid. Cwestiynwyd hefyd a oedd canoli'r ddarpariaeth yn angenrheidiol, addas ac effeithiol ac fe ddylai Aelodau Etholedig fod yn ymwybodol o unrhyw newidiadau yn y ddarpariaeth.

Mewn ymateb, esboniodd y Rheolwr Comisynu mai'r bwriad, drwy'r cynllun peilot hwn ydoedd canoli gofal ysbaid ym Mhlas Pengwaith, Llanberis fel bo'r canolfannau yn gallu adeiladu i gynnal gofalwyr yn ogystal â gwneud defnydd gorau posibl o adnoddau heb gostau ychwanegol.

(ch) pwysigrwydd i ystyried anghenion gofalwyr sy'n gofalu am unigolion gydag awtistiaeth a phobl gydag iechyd meddwl.

Mewn ymateb, nododd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Oedolion mai dyma'r bwriad yn rhannol ydoedd ystyried datblygu canolfan Y Fron Deg, Maesincla. Nodwyd mai ychydig iawn o alw sydd am ofal ysbaid i unigolion gydag iechyd meddwl ond bod bwriad gan y Bwrdd Iechyd i ystyried cryfhau'r gefnogaeth i ofalwyr yn y Gymuned.

(dd) llongyfarchwyd a chroesawyd y model gofal tai ychwanegol yn Awel y Coleg, Y Bala, ac anogwyd unrhyw ardal i'w ystyried pe bai'r cynnig ar gael ar gyfer model cyffelyb. Cydnabuwyd yr angen am ofal ysbaid ond ei bod yn bwysig hefyd i gydnabod rôl y gofalwyr a bod angen yn hyn o beth sefydlu eglurder ynglŷn â'u rôl a bod gwerth i'r gwaith a wneir ganddynt.

Mewn ymateb, nododd yr Aelod Cabinet Gofal bod y Cyngor yn flaengar yn hyn o beth ac wedi sefydlu Panel Diwygio Lles gydag arian wedi ei glustnodi i hybu hyn.

(e) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â chefnogaeth / hyfforddiant i ofalwyr, nodwyd bod Mudiad Cynnal Gofalwyr yn cynnal sesiynau hyfforddiant iddynt yn ogystal â'u cefnogi

Nododd yr Uwch Reolwr Gwasanaethau Plant bod darpariaeth ar gael ar gyfer gofalwyr ifanc hefyd. Ymhelaethodd bod gan Wasanaethau Cymdeithasol gyfrifoldeb statudol i asesu anghenion gofalwyr ifanc a bod llawer o waith yn mynd rhagddo ar hyn o bryd rhwng yr Adran Addysg a'r Gwasanaethau Cymdeithasol drwy'r ysgolion. Gall ofalwyr ifanc gofrestru drwy hunan gyfeiriad i Gweithredu Dros Blant neu drwy Weithiwr Cymdeithasol. Nodwyd bod gwybodaeth ar gael mewn ysgolion, meddygfeydd, pamffledi, a.y.b.

(f) O safbwynt datrys gofal i unigolion sydd yn dioddef o broblemau cof, esboniodd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Oedolion bod rhai unedau arbenigol wedi agor yn barod gyda rhai llefydd i unigolion mewn cartrefi yn y sector annibynnol. Fodd bynnag, roedd y

Gwasanaeth yn ymdrechu'n galed i sicrhau bod unigolion yn cael gofal ysbaid ac yn awyddus i fwrw ymlaen gydag adolygiad o gartrefi nyrsio a phreswyl oherwydd nad oedd y ddarpariaeth ar hyn o bryd yn addas ar gyfer anghenion. Nodwyd bod angen mwy o welyau arbenigol ar gyfer dementia yn ogystal â mwy o welyau galluogi.

(ff) Mewn ymateb i'r uchod, mynegwyd bod cartrefi preifat yn dueddol o wrthod unigolion am ofal ysbaid am gyfnod o wythnos a'u bod yn ffafrio derbyn cleifion am dymor hir.

(h) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â mynychu cyfarfod a sefydlwyd gan y Bwrdd Iechyd yn ddiweddar, cadarnhaodd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Oedolion bod Grŵp Iechyd Meddwl Pobl Hŷn wedi cwrdd gydag Is-grŵp wedi ei sefydlu i ystyried gofal ysbaid a'r gobaith ydoedd cyd-gomisiynu gyda'r Bwrdd Iechyd i sicrhau prynu gwely mewn cartref nyrsio ar gyfer gofal ysbaid.

(i) O safbwynt derbyn cefnogaeth nyrs seiciatrig arbenigol ar gyfer cyflwr dementia, esboniwyd ni ellir rhoi cleifion gydag anghenion nyrsio mewn cartref preswyl ond gall y Gwasanaeth sicrhau cefnogaeth gorau posib i unigolion yn y cymunedau.

(g) Bod penderfyniadau'r Bwrdd Iechyd o gau unedau ac Ysbytai yn ddiweddar wedi rhoi mwy o bwysau ar Gwasanaethau Cymdeithasol mewn ardaloedd gwledig ac y dylai'r Bwrdd Iechyd beidio gwneud penderfyniadau heb ymgynghori'n drwyadl gydag awdurdodau.

(h) oni ddylid ystyried cost gwasanaeth y Cyngor o'i gymharu â darpariaethau eraill.

I gloi, crynhodd y Cadeirydd y sylwadau uchod gan ategu'r angen i'r Gwasanaethau Cymdeithasol ymateb i'r her o ystyried cynlluniau i gyfarch anghenion unigolion gyda dementia, yr angen am fwy o ddarpariaeth gofal ysbaid mewn lleoliadau addas a hwylus o fewn y Sir.

Penderfynwyd: Derbyn a nodi'r sylwadau uchod.

8. DRYLL Y CAR, ABERMAW

Cyflwynwyd adroddiad yr Aelod Cabinet Gofal yn amlinellu'r opsiynau ar gyfer dyfodol gwasanaeth 8 gwely mewnol is-aciwt yn Dryll y Car, Abermaw sy'n gwasanaethu poblogaeth Ynys Môn a Gwynedd.

(a) Adroddodd yr Aelod Cabinet Gofal mai ychydig iawn o ddefnydd sydd o'r gwasanaeth ac fe sefydlwyd Grŵp Gorchwyl a Gorffen gan y Bwrdd Iechyd i ddatblygu opsiynau ar gyfer yr uned. Trafodwyd pedwar opsiwn a phenderfynwyd cau Dryll y Car ar 19 Gorffennaf 2013 ac i sefydlu a chryfhau gwasanaethau iechyd meddwl cymunedol. Nodwyd bod yr Aelod Lleol a'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn gefnogol i'r opsiwn gan y byddir yn defnyddio'r adnoddau a fydd yn cael eu rhyddhau i wasanaethu mwy o gleifion mewn modd mwy hyblyg a diogel.

(b) Nododd Aelod, ymddengys o'r adroddiad bod y ddarpariaeth yn hen-ffasiwn ond ei fod yn cydymdeimlo a'r teuluoedd na fyddent bellach yn medru cael gofal ysbaid.

Penderfynwyd: Derbyn a nodi cynnwys yr adroddiad.

9. ADOLYGIAD A GWERTHUSIAD O BERFFORMIAD BLYNYDDOL 2011-2012 (AGGCC)

Cyflwynwyd adroddiad yr Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru yn amlinellu ei brif ganfyddiadau ar argymhellion ynglŷn â pherfformiad y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod 2011-12.

Cymerodd yr Aelod Cabinet Gofal y cyfle i ddiolch i staff y Gwasanaethau Cymdeithasol am eu gwaith a'r cynnydd aruthrol a gyflawnwyd mewn amser ac o fewn cyllideb heriol. Atgoffwyd yr Aelodau bod meysydd wedi gwella ynghyd â'r meysydd hynny sydd angen sylw pellach.

Rhoddwyd cyfle i'r Aelodau graffu'r adroddiad ac fe amlygwyd y pwyntiau canlynol:

(a) ymddengys bod y gwendidau a nodwyd yn deillio o gyfyngiadau rhwng perthynas y Bwrdd Iechyd â'r Gwasanaethau Cymdeithasol

(b) pwysigrwydd bod yr Adran yn ffonio unigolion yn ôl wrth ffonio'r Adran ar gyfer unrhyw ymholiad. Ymddengys nad yw 76% yn hapus gyda'r sefyllfa.

(c) croesawyd bod yr adroddiad yn gadarnhaol a phositif gydag arwyddion bod gwelliant yn parhau.

Mewn ymateb, esboniodd Mr Mark Roberts o'r Arolygiaeth y derbyniwyd tystiolaeth bod llawer o feysydd wedi gwella ond adnabuwyd tri phrif risg i Wynedd sef

- yr angen am ysgogiad a chefnogaeth effeithiol er mwyn darparu gwasanaeth ataliol, wedi'u moderneiddio i oedolion, ynghyd a diffyg gallu i gyflawni'r newidiadau sy'n ofynnol
- hanes o sustemau gwan ar gyfer cyflwyno adroddiadau i'r rheolwyr, sy'n golygu nad yw'r trefniadau rheoli perfformiad a goruchwyliaeth yn effeithiol
- gallu parhaus i ddylanwadu ar waith cynllunio strategol sy'n canolbwyntio ar ardaloedd penodol gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Nodwyd hefyd bryder ynglŷn â hygrededd data sydd yn derbyn archwiliad blynyddol gan y Swyddfa Arolygu.

Sicrhaodd yr Aelod Cabinet Gofal o safbwynt data bod y Gwasanaethau yn ddiogel a'r prif bryder ydoedd yr angen am gofnodi a chysoni'r data fel y gwneir mewn Siroedd eraill.

(ch) Nodwyd bod rhai elfennau lle'r oedd perfformiad yn waeth na'r llynedd megis prydlondeb adolygiadau i blant sy'n derbyn gofal sydd wedi gostwng o 83.4% i 75.4% ynghyd â pherfformiad trefniadau cynlluniau addysg bersonol wedi gostwng.

Mewn ymateb, esboniodd yr Uwch Reolwr Gwasanaethau Plant bod cynnydd yn y nifer o blant mewn gofal ac sydd wedi bod yn her aruthrol i'r Gwasanaeth. O safbwynt cynlluniau addysg bersonol cydnabuwyd bod dirywiad yn y perfformiad eleni ond yn hanesyddol roedd y perfformiad wedi bod yn dda. Nodwyd mai'r Adran Addysg sydd yn gyfrifol am y cynlluniau sydd i'w cwblhau o fewn 20 diwrnod gwaith. Gofynnwyd i'r Adran Addysg am gynllun gwella fydd yn cael sylw gan yr ysgolion.

O safbwynt archwiliadau meddygol plant sy'n derbyn gofal, cydnabuwyd bod perfformiad y Sir yn un o'r rhai gwaethaf ond bod yr Uwch Reolwr Gwasanaethau Plant mewn trafodaeth gyda Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr ers mis Awst diwethaf a hyderir, yn dilyn cyfarfod sydd eisoes wedi ei drefnu ar gyfer wythnos nesaf, y bydd y prosesau yn gwella.

Yng nghyd-destun adolygiadau statudol i blant mewn gofal, cydnabyddai'r Uwch Reolwr Gwasanaeth Plant bod y perfformiad yn annerbyniol ac roedd wedi creu pryder i'r Gwasanaeth ers nifer o flynyddoedd. Nodwyd bod cynnydd yn y plant sydd mewn gofal sydd erbyn hyn dros 200 mewn nifer ac nid oedd y sefydliad o swyddogion adolygu annibynnol sy'n gyfrifol am gadeirio adolygiadau statudol wedi cynyddu. Cyflwynwyd bid i'r Cyngor tair gwaith yn olynol am arian i fedru cynyddu swyddogion ond yn anffodus bu'r bidiau yn aflwyddiannus. Mynegwyd bod rhaglen waith adferol yn ei lle gyda threfn o fewn y gwasanaeth a sicrhawyd y Pwyllgor Craffu nad oedd unrhyw adolygiad yn cael ei ohirio neu ganslo oni bai bod Uwch Swyddog yn cytuno ei fod yn addas i wneud hynny. Er mwyn lliniaru'r sefyllfa, symudwyd un gweithiwr o ddyletswyddau dydd i ddydd i geisio cynyddu'r adolygiadau ac fe dderbynnir adroddiadau misol ar yr arolygiadau. Gwelwyd cynnydd i 87% ym mherfformiad y chwarter cyntaf a sicrhawyd bod y mater yn cael sylw wythnosol er sicrhau pwysigrwydd i flaenoriaethu'r mater hwn.

(d) Nododd Aelod nad oedd swyddog gwaetha'r modd o'r Adran Addysg yn bresennol yn y cyfarfod i adrodd ar y cynlluniau addysg. Tra'n derbyn bod y Panel Rhiant Corfforaethol yn monitro canlyniadau TGAU plant mewn gofal, nodwyd pwysigrwydd i fonitro cynnydd y disgyblion wedi iddynt symud i addysg bellach.

(dd) Nodwyd pwysigrwydd i gyfeirio at anghenion iaith plant mewn gofal yn yr adroddiad. Deallir hefyd bod canlyniadau TGAU plant mewn gofal yn arbennig o dda. Bu i 'r Panel Rhiant Corfforaethol yn ei gyfarfod diwethaf dderbyn cyflwyniad gan ddau berson ifanc oedd wedi derbyn gwasanaeth fel plant mewn gofal yng Ngwynedd. Cyflwynodd un ohonynt restr o argymhellion ar sut i wella'r gwasanaeth ac y byddai o fudd i Aelodau'r Pwyllgor Craffu hwn gael gweld y rhestr honno yn y cyfarfod paratoi nesaf.

(e) Cyfeiriodd Aelod at gynllun gofal arbennig o dda a welodd yn y Ffindir rhai blynyddoedd yn ôl a bu iddi ofyn i'r Cyngor gyflwyno cais am gofrestriad deublyg (dual registration) ar gyfer cartrefi gofal fyddai'n rhoi cyfle i gartref gofal weithredu fel cartref preswyl a nyrsio. Golygai hyn y byddai'r cartref yn gallu cynnig sawl gwasanaeth o fewn un cartref ac na fyddai'n rhaid i breswylwyr symud o un cartref i'r llall yn unol â'u cyflwr ac anghenion. Roedd yn awyddus i'r Cyngor ystyried cynllun o'r fath ond yr ateb pob tro ydoedd nad oedd AGGCC yn caniatáu cofrestriad deublyg i Wynedd.

Mewn ymateb, esboniodd y Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol yn dechnegol bod posib i unrhyw gartref gael ei ddynodi yn un deublyg ond rhaid ystyried a yw'r Cyngor yn awyddus i fynd lawr y trywydd yma neu ddatblygu mwy o dai gofal ychwanegol / defnyddio cartrefi preifat a chartrefi preswyl y Cyngor ar gyfer gofal ysbaid, gofal adfer a dementia. Tra'n derbyn nad yw'n amhosibl cyflwyno cais am gofrestriad deublyg golygai y byddai'r Cyngor yn gorfod cyflogi nyrsys arbenigol fyddai'n gallu bod yn fater cymhleth i Gyngor.

O safbwynt tai gofal ychwanegol, byddai unigolion yn gallu aros yn y cartrefi yma a gall y Cyngor gynnig gofal nyrsio parhaus ynddynt. Teimlwyd bod y model yma yn addas i'r Sir os gellir datblygu mwy ohonynt.

(f) Yn deillio o'r ymateb uchod, gofynnodd yr Aelod, lle nad yw yn ymarferol i ddatblygu tai ychwanegol a fyddai modd ystyried cartrefi cofrestriad deublyg. Ychwanegodd Aelod arall gan fod y Bwrdd Iechyd wedi penderfynu i gleifion gael gofal cartref sy'n golygu llai o angen am nyrsys yn yr ysbytai, oni ellir cyflogi nyrsys i gynorthwyo'r Cyngor mewn cartrefi.

(g) Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Gwasanaeth Cymdeithasol y byddai'n rhaid i unrhyw gartref lle gwneir cais am gofrestriad deublyg fod o ddigon o faint i fod yn hyfyw.

(ng) Atgoffwyd y Pwyllgor Craffu gan yr Aelod Cabinet Gofal am yr angen i roi sylw i'r Bil Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) sy'n gosod fframwaith cyfreithiol cydlynol ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol yng Nghymru a thrawsnewid gwasanaethau.

Penderfynwyd: Derbyn a nodi cynnwys yr adroddiad ynghyd â'r sylwadau a wnaed uchod.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00am a daeth i ben am 12.20 pm